

ISSN 2616-7581 (Print)
ISSN 2617-4030 (Online)

ВІСНИК

КИЇВСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
КУЛЬТУРИ
І МИСТЕЦТВ

Серія: Музичне мистецтво

Науковий журнал

2024

Том
Vol. **7**

№ **1**

Scientific journal

BULLETIN
OF KYIV
NATIONAL
UNIVERSITY
OF CULTURE
AND ARTS

Series in Musical Art

Київський національний університет культури і мистецтв

Вісник Київського національного університету культури і мистецтв.

Серія: Музичне мистецтво

Науковий журнал

У журналі висвітлюються актуальні питання теорії та історії українського й світового музикознавства, теоретичні, творчі та методологічні проблеми розвитку музичного мистецтва в сучасних умовах.

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України № 1017 (додаток № 3) від 27.09.2021 науковий журнал включено до категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України, у яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук у галузі знань «Мистецтвознавство» зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво».

Рекомендовано до друку Вченою радою
Київського національного університету культури і мистецтв
(протокол № 16 від 03.05.2024 р.)

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

Поплавський М. М., доктор педагогічних наук, професор, Київський національний університет культури і мистецтв (Україна).

ЗАСТУПНИК ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА

Бряко Н. Б., кандидат мистецтвознавства, професор, Київський національний університет культури і мистецтв (Україна).

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР

Дорофєєва В. Ю., кандидат мистецтвознавства, доцент, Київський національний університет культури і мистецтв (Україна).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ

Зінків І. Я., доктор мистецтвознавства, професор, Львівська національна музична академія імені М. В. Лисенка (Україна);

Карась Г. В., доктор мистецтвознавства, професор, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника (Україна);

Черноіваненко А. Д., доктор мистецтвознавства, професор, Одеська національна музична академія імені А. В. Нежданової (Україна);

Гуменюк Т. К., доктор філософських наук, заслужений працівник освіти України, професор, Київська муніципальна академія музики імені Р. М. Глієра (Україна);

Бігус О. О., кандидат мистецтвознавства, професор, Київський національний університет культури і мистецтв (Україна);

Руца Станевичюте, керівник наукового центру, Литовська академія музики і театру (Литва);

Айнур Казтуганова, кандидат мистецтвознавства, асоційований професор, Інститут літератури і мистецтва імені М. О. Ауєзова (Казахстан).

ЛІТЕРАТУРНИЙ РЕДАКТОР

Богуш І. О.

РЕДАКТОР АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТІВ

Сарновська Н. І.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ РЕДАКТОР

Буряк Я. С.

ДИЗАЙН ОБКЛАДИНКИ

Дорошенко Є. О.

ТЕХНІЧНЕ РЕДАГУВАННЯ ТА КОМП'ЮТЕРНА ВЕРСТКА

Бережна О. В.

МЕНЕДЖЕР ЖУРНАЛУ

Толочко С. Є.

Науковий журнал відображається в таких базах даних: BASE, Crossref, DOAJ, Google Академія, Lens, MIAR, OpenAIRE, Polska Bibliografia Naukowa (PBN), ResearchBib, ROAD: довідник наукових ресурсів відкритого доступу, Scilit, Index Copernicus Journals Master List, Journal Factor, JournalTOCs, Ulrich's Periodicals Directory, WORLDCAT, World Catalogue of Scientific Journals, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Наукова періодика України (УРАН).

Найменування органу
реєстрації друкованого видання

ISSN

Рік заснування

Періодичність

Засновник / адреса засновника

Адреса редакційної колегії

Видавництво

Сайт

E-mail

Телефон

Міністерством юстиції України видано Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації № 23136-12976 Р Серія KB від 08.02.2018
ISSN 2616-7581 (Print)
ISSN 2617-4030 (Online)

2018
2 рази на рік
Київський національний університет культури і мистецтв, вул. Є. Коновальця, 36, м. Київ, Україна, 01133
вул. Д. Дорошенка, 20, каб. 41, м. Київ, Україна, 01042
Видавничий центр КНУКІМ, вул. Д. Дорошенка, 14, м. Київ, Україна, 01042
musical-art.knukim.edu.ua
musical-art@knukim.edu.ua
+38(050)1327042

Kyiv National University of Culture and Arts
Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts.
Series In Musical Art
Scientific journal

The scientific journal highlights the relevant issues of the theory and history of Ukrainian and world musicology, theoretical, creative and methodological problems of musical art development in modern conditions.

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No 1017 (Annex № 3) dated 27.09.2021, the Scientific Journal is included in category 'B' of the List of scientific professional editions of Ukraine, which may publish the results of dissertations for DSc and PhD in the field of knowledge 'Art Studies' in the speciality 025 'Musical Art'.

*Recommended for publication by the Academic Council
of Kyiv National University of Culture and Arts
(minutes No 16 of 03.05.2024)*

EDITOR-IN-CHIEF

Mykhailo Poplavskyy, DSc in Education, Professor,
Kyiv National University of Culture and Arts
(Ukraine).

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF

Nadiia Broiako, PhD in Art Studies, Professor,
Kyiv National University of Culture and Arts
(Ukraine).

EXECUTIVE EDITOR

Veronika Dorofieieva, PhD in Art Studies,
Associate Professor, Kyiv National University
of Culture and Arts (Ukraine).

EDITORIAL BOARD MEMBERS

Iryna Zinkiv, DSc in Art Studies, Professor,
The Mykola Lysenko Lviv National Music Academy
(Ukraine);

Hanna Karas, DSc in Art Studies, Professor,
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University
(Ukraine);

Alla Chernoiivanenko, DSc in Art Studies, Professor,
Odesa National A.V. Nezhdanova Academy of Music
(Ukraine);

Tetiana Humeniuk, DSc (Philosophy), Honoured Worker
of Education of Ukraine, Professor, R.Glier Kyiv Municipal
Academy of Music (Ukraine);

Olha Bihus, PhD in Art Studies, Professor,
Kyiv National University of Culture and Arts
(Ukraine);

Ruta Staneviciute, Head of the Scientific Center,
Lithuanian Academy of Music and Theatre
(Lithuania);

Ainur Kaztuganova, PhD in Art Studies, Associate
Professor, M.O. Auezov Institute of Literature and Art
(Kazakhstan).

LITERARY EDITOR

Bogush I. O.

ENGLISH TEXTS EDITOR

Sarnovska N. I.

BIBLIOGRAPHIC EDITOR

Buriak Ya. S.

COVER DESIGN

Doroshenko Ye. O.

**TECHNICAL EDITING
AND COMPUTER LAYOUT**

Berezhna O. V.

JOURNAL MANAGER

TOLOCHKO S. Ye.

The scientific journal is displayed in BASE, Crossref, DOAJ, Google Scholar, Lens, MIAR, OpenAIRE, Polska Bibliografia Naukowa (PBN), ResearchBib, ROAD: the Directory of Open Access scholarly Resources, Scilit, Index Copernicus Journals Master List, Journal Factor, JournalTOCs, Ulrich's Periodicals Directory, WORLDCAT, World Catalogue of Scientific Journals, National Library of Ukraine named after V. I. Vernadsky, Scientific Periodicals of Ukraine (URAN).

**Name of authority registration
of the printed edition**

ISSN

Year of foundation

Frequency

Founder / Postal address

Editorial board address

Publisher

Web-site

E-mail

Tel.

The certificate of Media Outlet State Registration KB № 23136-12976 P
from 08.02.2018 issued by the Ministry of Justice of Ukraine
ISSN 2616-7581 (Print)
ISSN 2617-4030 (Online)
2018
twice a year
Kyiv National University of Culture and Arts, 36, Yevhen Konovalets Str.,
Kyiv, 01133, Ukraine
20, D. Doroshenka St., Off. 41, Kyiv, 01042, Ukraine
KNUKIM Publishing Centre, 14, D. Doroshenka St., Kyiv, 01042, Ukraine
musical-art@knukim.edu.ua
musical-art@knukim.edu.ua
+38(050)1327042

ЗМІСТ

		ТЕОРІЯ
<i>Айсель Азізова</i>	Про структурно-семантичні особливості пісень нанай історичної області Агбаба	6
<i>Андрій Бондаренко</i>	Імагофонія як постмодерний концепт	16
		ПРАКТИКА
<i>Ярослав Комарницький</i>	Амплуа тенора в музичному театрі Джакомо Пуччіні (інтерпретаторські моделі образу Рудольфа в опері «Богема»)	29
<i>Вікторія Сологуб, Світлана Гриненко, Олена Піхтар</i>	Інтерпретація твору «Павана» Габріеля Форе: композиторський та виконавський аспекти	44
<i>Ігор Тилик, Владислав Лисенко</i>	Специфіка виконавської інтерпретації літургійної творчості Артемія Веделя на прикладі мистецької презентації Літургії Св. Іоанна Золотоустого (C-dur)	53
		ІСТОРІЯ
<i>Наталія Федорняк</i>	Емігрантські пісні українців в об'єктиві наукових досліджень Роберта Климаша (Канада)	65
		ПЕРСОНАЛІЇ
<i>Олена Якимчук</i>	Композитор Едуард Брилін: універсальний характер творчої діяльності	79
		АРХІВ
<i>Віолетта Дутчак</i>	Невідомий рукопис «Підручника гри на бандурі» періоду DP	95

CONTENTS

		THEORY
<i>Aysel Azizova</i>	On the Structural and Semantic Features of Nanai Songs of the Agbaba Historical Region	6
<i>Andrii Bondarenko</i>	Imagophony as a Postmodern Concept	16
		PRACTICE
<i>Yaroslav Komarnitskyi</i>	The Role of the Tenor in Giacomo Puccini's Musical Theatre (Interpretive Models of the Rudolf Image in the Opera La Boheme)	29
<i>Victoriia Solohub, Svitlana Hrynenko, Olena Pikhtar</i>	Interpretation of Gabriel Faure's Pavane: Compositional and Performing Aspects	44
<i>Ihor Tylyk, Vladyslav Lysenko</i>	Specificity of Artemii Vedel's Performing Interpretation of Liturgical Works on the Example of the Liturgy of St. John Chrysostom's (C-Dur) Artistic Presentation	53
		HISTORY
<i>Nataliia Fedorniak</i>	Emigrant Songs of Ukrainians in the Context of Scientific Research of Robert Klymasz (Canada)	65
		PERSONALIA
<i>Olena Yakymchuk</i>	Composer Eduard Brylin: Universal Nature of Creative Activity	79
		ARCHIVE
<i>Violetta Dutchak</i>	Unknown Manuscript of "Bandura Playing Handbook" From DP Period	95

DOI: 10.31866/2616-7581.7.1.2024.303762

УДК 781.68:78.085.1]:78.071.1Форе

**ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ТВОРУ «ПАВАНА» ГАБРІЕЛЯ ФОРЕ:
КОМПОЗИТОРСЬКИЙ ТА ВИКОНАВСЬКИЙ АСПЕКТИ****Вікторія Сологуб^{1а}, Світлана Гриненко^{2б}, Олена Піхтар^{3а}**

¹ кандидат педагогічних наук, доцент за наказом кафедри музичного та хореографічного мистецтва;
ORCID: 0000-0001-7346-7929; e-mail: victoriya12ds@gmail.com

² доктор філософії, старший викладач ОПП «Музичне мистецтво»;
ORCID: 0000-0003-2591-0054; e-mail: svitlanangm@gmail.com

³ кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри музичного та хореографічного мистецтва;
ORCID: 0000-0001-6292-3810; e-mail: pihtar@i.ua

^а Відокремлений підрозділ «Миколаївська філія Київського національного університету
культури і мистецтв», Миколаїв, Україна

^б Миколаївський фаховий коледж культури і мистецтв, Миколаїв, Україна

Анотація

Сучасні інтерпретації твору «Павана» Габрієля Форе демонструють художній потенціал твору. Різноманітність виконавських версій (від великих оркестрово-хорових до камерних ансамблів) свідчить про широкі можливості композиції. У композиторській та виконавській версії Б. Макферріна проявляється тягіння до збереження авторського тексту, незважаючи на виконання основної мелодії голосом. У версії для гітари та струнного квартету, яку аранжував Томас Кенігс і виконав квінтет Accord, демонструється виконавська інтерпретація з композиторською переробкою твору. **Мета дослідження** – розкрити виражальні можливості твору «Павана» Габрієля Форе й охарактеризувати специфіку її інтерпретації. **Методологія дослідження.** У статті застосовано такі методи: теоретичний – під час аналізу досліджень вітчизняних та закордонних авторів і наявних інформаційних джерел; метод синтезу – для встановлення зв'язків елементів, виокремлених під час аналізу, з метою встановлення цілісної концепції та узагальнення отриманої інформації. **Наукова новизна дослідження.** Уперше у вітчизняній науковій думці розглянуто особливості виконавської та композиторської інтерпретації твору Г. Форе «Павана», виокремлено його виражальні засоби й художній потенціал твору. **Висновки.** Наразі є багато сучасних інтерпретацій твору «Павана» Г. Форе. Ці виконавські версії адаптовані для різних виконавських складів. Модифікації, які відбуваються з композицією, ілюструють надзвичайний художній потенціал твору. Незважаючи на зміни виконавського складу, темпу і фактури, твір не втрачає актуальності та популярності в умовах сьогодення. Компоненти, які найчастіше зазнають змін, – це темп, аранжування та фактурні й структурні видозміни.

Ключові слова: павана; Габріель Форе; інтерпретація; оркестр; хор; ансамбль; фортепіано; композитор; вокал

Вступ

У сучасному музикознавстві недостатньо уваги приділяють питанню композиторської інтерпретації. Проте цей аспект відіграє важливу роль у розумінні музичних творів та їхнього виразного потенціалу. Аналіз специфіки виконавської та композиторської інтерпретації музичного твору «Павана» Габрієля Форе дасть змогу дослідити процес розуміння авторського задуму з метою розкриття виразних можливостей і художнього потенціалу музичного твору.

Мета

Мета дослідження – розкрити специфіку виконавської та композиторської інтерпретації твору «Павана» Г. Форе на прикладі сучасних версій, що представлені різними виконавськими складами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Сфера інтересів науковців щодо проблеми музично-виконавської інтерпретації є надзвичайно широкою. На жаль, питанням композиторської інтерпретації не приділяли уваги вітчизняні музикознавці. На думку українського автора В. Москаленка (2013), виконавською інтерпретацією можна назвати лише творче прочитання та озвучування «музичного твору без порушення внутрішньої структури і заміни задуманого композитором інструментарію» (с. 9). Сучасна дослідниця В. Тормахова (2017) розглядає специфіку інтерпретації в джазі, рок- і попмузиці. У статті «Особливості інтерпретації в попмузиці» авторка виокремлює комплекс засобів, які змінюються під час створення інтерпретаційної версії твору, що належить до естрадної музики. У роботі авторки розкрито специфіку інтерпретації в попмузиці, яка найчастіше може бути творчістю виконавця, композитора (аранжувальника) та режисера. У дисертації Ю. Ніколаєвської (2020) «Музична комунікація як інтерпретативний феномен (на прикладі творчості XX – початку XXI ст.)» на прикладах композиторської та виконавської творчості в різноманітних стильових напрямках академічної та неакадемічної музики XX–XXI століть наголошено на принциповій інтерпретувальності будь-якого феномену музичної творчості, а «мистецтво XXI ст. позначено як ера торжества інтерпретувального мислення» (с. 2). У дослідженні також описано роль фактури як осереддя інтерпретувального мислення.

Цзівей Кун (2020) у статті «Музична інтерпретація як прояв творчого самовираження» виокремлює низку професійно-особистісних характеристик артистів-співаків, а також трьох взаємопов'язаних етапів процесу творчої інтерпретації. Перший етап – ознайомлення з вокальним твором, другий спрямований на подолання технічних складностей, що закладені в нотному тексті, а «на третьому етапі відпрацьовується та формується готовність вокаліста до концертного виконання твору, відпрацьовуються виконавські прийоми з урахуванням образно-смыслового змісту вокальної композиції» (с. 253)

У статті О. Вороновської та С. Чи (2023) актуалізовано проблему формування художньо-аналітичних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва засобами музично-виконавської інтерпретації, обґрунтовано думку про значущість художньо-аналітичних умінь як неодмінного чинника процесів моделювання музично-виконавської інтерпретації.

Більшість дослідників розглядають питання виконавської інтерпретації й недостатньо висвітлюють особливості її композиторського різновиду. Ця наукова розвідка має на меті заповнити вищезазначену прогалину.

Виклад матеріалу дослідження

Феномен інтерпретації є неодмінним складником функціонування музичного твору. «Враховуючи відміни у змісті та способі існування інтерпретаційних версій музичного твору виділимо наступні різновиди інтерпретації: слушацьку, редакторську, виконавську, композиторську, режисерську, технологічну та музикознавчу», – наголошує В. Москаленко (2013, с. 8). Найактуальнішим для цього дослідження є перетин виконавської та композиторської інтерпретації. Тому варто розглянути найбільш оригінальні виконавські й композиторські версії твору «Павана» Г. Форє.

«Павана (паванілья) – старовинний танець у повільному плавному русі велично-урочистого характеру; нерідко входила до складу інструментальних сюїт XVII століття», – зазначено в словнику музичних термінів ("Павана", 2017, с. 189). Характерними рисами павани були: повільний темп, дводольний метр, двочастинна форма і гомофонно-гармонічна фактура. Павана була як придворний танець з XVI століття в Європі, під її музику проходили церемонії, пов'язані з вїздом влади до міста або проводами знатної нареченої до церкви. У творчості французьких композиторів XIX століття – К. Сен-Санса, Г. Форє, М. Равеля вона набуває іншого трактування. Павана К. Сен-Санса є частиною опер, а у Г. Форє та М. Равеля вона є оркестровим і фортепіанним самостійним твором. Габріель Форє звертався до жанру павани двічі, а в 1888 році створив композицію для невеликого оркестру. Вона вирізнялася ліричною мелодією й прозорою оркестровкою. Композиція звучала в повільному темпі, у тональності *fis-moll*, їй були притаманні романтичні риси й простежувались окремі ознаки імпресіонізму (додаткові контрапунктичні лінії арабескового типу й тяжіння до експериментів в оркестровій партитурі). Створено павану в тричастинній формі, її гомофонно-гармонічна фактура доповнювалася підголосками й контрапунктами, що виникали в процесі розвитку. Головна тема побудована на мелодії наспівного типу, що поєднує в собі поступовий рух вгору по ступенях ладу з оспівуваннями й низхідний рух з використанням коротких секвенцій. Основні ритмічні формули супроводжують мелодію від початку до кінця. Перша базується на комбінуванні тривалостей: «чверть залігвана з пунктирною восьмою й шістнадцята», що повторюється двічі; друга – «чверть та тріоль з восьмих тривалостей». Ці ритмічні мотиви в різноманітних комбінаціях сприятимуть розвитку мелодії. Ритміка мелодії базується на гармонічній фігурації рівними восьмими тривалостями, що виконуються

зі штрихом піцикато партією струнно-смичкових інструментів. Такий ритмічний контраст між мелодією й супроводом створює образ плинності часу й імітує серцебиття. Основний образний контраст твору заснований на зіставленні кантиленної мелодії й супроводу, який виконується відривчасто. Хвилеподібний розвиток формує кульмінації твору, що драматизують твір, але не обтяжують його. У характері твору простежується танцювальна жанрова основа, яка відображена в ритмічній основі мелодії. Композитор охарактеризував свій твір як елегантний, підкреслюючи мрійливий характер. В оркестровій версії тривалість звучання твору досягала 7 хвилин. Це пов'язано з тим, що темп в оркестрових інтерпретаціях визначався виконанням піцикато у струнно-смичкових інструментів, що становить основу фактури і є своєрідним пульсом, який проходить через весь твір.

Твір присвячений графині Елізабет Греффуль. Габріель Форе працював у різних музичних жанрах і мав звичку повертатися до своїх творів й аранжувати їх для інших складів. Композитор вирішив зробити павану більш величюю й створив нове аранжування на прохання графині Греффуль, долучивши мішаний хор до вже наявного оркестрового варіанту. Текст для цієї версії павани заснований на віршах, які в манері П. Верлена створив Робер де Монтескью, двоюрідний брат графині. Основним настроєм віршів була романтична безпорадність людини. Текст скомпоновано як діалог між жіночою та чоловічою хоровими групами. Твір отримав у композиторському аранжуванні більш монументальне звучання. Найчастіше композиторську інтерпретацію тлумачать як процес творчого перероблювання твору іншого композитора. Цього разу Г. Форе виступає як аранжувальник власного музичного матеріалу, пристосовуючи його до інших умов існування. Відомо, що в подальшому виконанні павана з хором була частиною хореографічної постановки, яку демонстрували просто неба. У композиторській версії твору повністю збережено оркестрову партію, а хорові групи дублювали основні мелодії й підголоски павани. За життя Г. Форе павану виконували в оркестровому варіанті, в оркестрово-хоровій версії та у фортепіанному викладі. Сам композитор намагався знайти найбільш відповідний темп для свого твору, тож іноді виконував твір швидше, а іноді повільніше.

Павану Г. Форе часто виконували як твір для оркестру, для фортепіано, для хору з оркестром, у перекладенні для скрипки з фортепіано. Більшість інтерпретацій наближені до авторських версій, але відрізняються темпом, фактурою, аранжуванням і тембровим рішенням. Деякі з них виникали з метою вшанування творчості композитора, музичного стилю, жанру. «Виникнення версій може бути своєрідною даниною творчості конкретного виконавця з метою його вшанування», – зауважує В. Тормахова (2017, с. 35). До інтерпретації відомого твору Г. Форе звернувся в 1995 році американський джазовий співак та диригент, десятикратний лауреат премії «Греммі» Роберт «Боббі» Макферрін-молодший, більш відомий як Боббі Макферрін. Він зробив аранжування оркестрової версії павани Г. Форе для голосу з оркестром і заспівав основну мелодію твору в експозиції та репризі. Б. Макферрін дотримувався такої стратегії щодо трактування композиторського задуму: «Абсо-

лютно справедливою є вимога до виконавця точного відтворення композиторського музичного тексту для достовірності художнього змісту твору» (Вороновська & Чи, 2023, с. 9). Усі оркестрові партії залишилися без змін, їх зіграв камерний оркестр (The Saint Paul Chamber Orchestra) під керівництвом Б. Макферріна. Унікальною особливістю співака є те, що він, маючи співацький діапазон 4 октави й гарний розвинутий слух, може з легкістю виконувати мелодії інструментального типу. Для нього легкими видаються виконання стрибків на широкі інтервали, а також спів у високому регістрі, імітування тембрів різних інструментів і застосування різноманітних штрихів. Співак спеціалізується на виконанні різних типів фактури, їх чергуванні та переході від співу основної мелодичної лінії до баса або середніх голосів. Серед вокальних прийомів Б. Макферрін застосовує спів мікстом, субтон, фальцет, а задля збереження необхідного балансу – «соло-оркестр», використовує мікрофон для підсилення голосу, як це розповсюджено в джазовій і поптрадиції. Ц. Кун (2020) стверджує, що «художнє втілення інтерпретації вимагає наявності у виконавця-вокаліста певних професійних та психологічних характеристик, серед яких: інтелект, емоційна чуйність, темперамент, наявність музичного досвіду, виконавська витримка, здатність контролювати власне виконання тощо» (с. 252). Застосування цих професійних та психологічних характеристик можна почути у версії Б. Макферріна. Відмінною рисою цієї композиторської й виконавської інтерпретації є те, що Б. Макферрін співав без віршованого тексту, не використовував традиційний скет, а намагався імітувати голосом гобой і віолончель. Його виконавська версія є доволі переконливою, оскільки, з одного боку, йому вдалося передати граційність і танцювальність жанру павани, а з іншого – тепле вібрато струнних та дихання людських голосів. У репризі твору продемонстровано, як легко співак відтворює мелодію в першій октаві й піднімається по гамі вгору до звуку «fis» у другій, імітуючи тембр скрипки. Тривалість твору 5 хвилин 45 секунд. Інтерпретаційна версія Б. Макферріна звучить у найбільш швидкому темпі – «чверть дорівнює 84 удари за хвилину», оскільки він співає мелодію, демонструючи кантиленне звуковедення і не може користуватися ланцюговим диханням, що є доступним у хоровому виконанні. Особливим надзавданням цієї версії є поєднання виконавської, диригентської та композиторської інтерпретації (MagaMaghellaMago, 2011). Як зазначає Ц. Кун (2020), «під час роботи над музичним твором завдання виконавця-вокаліста полягає у правильному визначенні співвідношення композиції з часом її створення, особливостями композиторського письма та врахуванням стильових рис» (с. 253). На наш погляд, співакові вдалося передати стилістику романтичної доби й розкрити композиторський задум, використовуючи власний досвід виконання широкого спектра напрямів академічної та неакадемічної музики.

Авторська версія павани у фортепіанному викладенні, яку часто демонстрував Г. Форте на музичних вечорах своїх сучасників, має камерний характер. Версія для фортепіано є скороченою вдвічі (порівняно з оркестровою), її тривалість 2 хвилини 21 секунда. У ній виникає необхідність відтворення тембрального, оркестрового звучання на фортепіано, що відображає різні

грані одного образу. Темброва різноманітність досягається завдяки техніці педалізації. У першій половині твору, що виконується в межах динамічного діапазону *pp-mf*, використовується ледь помітна педаль, що є найважливішим регулятором звуку, її делікатне точне використання забезпечує плавність звуковедення лівої руки. Акомпанемент лівої руки в першій частині звучить зі штрихом, що нагадує *detaché*, а кантиленна мелодія, що виконується правою рукою, відтворює легато струнних смичкових інструментів. У такий спосіб фортепіанна версія павани імітує оркестрову. У першій частині мелодія звучить однострунно, а в другій тема дублюється в октаву, в терцію, створюючи більш щільне оркестрове звучання. Посилення напруження створюється через охоплення більш високого регістру й завдяки динамічному діапазону, що коливається в межах *mp-f*. Порівняно з оркестровою версією фактура в кульмінаційних епізодах спрощена, але відсутність традиційного для оркестру дублювання робить звучання більш легким і прозорим.

Однією з оригінальних сучасних інструментальних версій павани Г. Форє є аранжування для гітари та струнного квартету, що створив Томас Кенігс, а квінтет угорських музикантів майстерно зіграв, зокрема гітарист Чаба Сабо та квартет Assord, до складу якого входять Петер Мезо та Чонгор Веер (скрипки), Петер Кондор (альт), Матіяш Олветі (віолончель). У 2013 році квінтет зробив запис твору Г. Форє, що ввійшов у їхній альбом «Pick Up the Pieces!».

У цій інтерпретації наявна переробка нотного тексту Г. Форє. Твір скорочено, у ньому відсутня головна кульмінація. Тривалість композиції 5 хвилин 26 секунд. Вона звучить у такому темпі: чверть дорівнює 78 ударів за хвилину. У першій частині павани максимально збережений авторський текст, а в другій додаються контрапункти й підголоски до основної мелодії, що компенсують відсутність дублювань мелодії, які відрізняють оркестрову партитуру (Toth, 2013). Як зазначалося, фактура павани (гармонічна фігурація, що виконується піцикато) має важливе значення для створення образу твору. Ю. Ніколаєвська (2020) констатує: «фактура є репрезентом і способу мислення композитора, і певної комунікативної ситуації» (с. 154). У цій інтерпретації підкреслено «пульс» у фактурі, що виконується піцикато смичковими інструментами й гітарою (почергово). Це демонструє можливість, яку В. Москаленко (2013) описав так: «Засобами виконавського темпоритму можна по-своєму вибудувати архітектоніку музичного твору» (с. 64). Виконавський темпоритм у поєднанні з детально аранжованою фактурою дає змогу створити цілісний твір. Основна мелодія розподіляється між смичковими й гітарою. У цій композиторсько-виконавській інтерпретації підкреслено танцювальні жанрові витоки павани. Незважаючи на камерний склад ансамблю, завдяки використанню різноманітних технік і штрихів твір звучить насичено. Інтерпретація гітариста Чаба Сабо та квартету Assord твору «Павана» Г. Форє підкреслює стилістику романтизму.

Висновки

Інтерпретація є основою побутування музичного твору. Композиторська інтерпретація є складним багатоплановим процесом. Трапляються випадки, коли

автор твору перебуває в стані творчого пошуку навіть після створення своєї композиції. Габріель Форє втілює свій авторський задум у трьох варіантах: оркестровому, фортепіанному та оркестрово-хоровому. Для композитора характерне експериментування з аранжуванням своїх творів та їх темпоритмом і тембровою палітрою.

У кінці ХХ – першій третині ХХІ століття твір «Павана» Г. Форє часто виконували в різних версіях (від оркестрової та фортепіанної до оркестрово-хорової і різноманітних ансамблів). Виконавці й аранжувальники надають своїм інтерпретаціям унікальний колорит та виразність, змінюючи темп, оркестровку й застосовуючи оригінальні темброві рішення. Б. Макферрін у своїй версії твору Г. Форє співає основну мелодію разом з оркестром, використовуючи широкий вокальний діапазон та різноманітні вокальні техніки, щоб передати різні відтінки музичного образу. Його композиторсько-виконавська інтерпретація відображає стильові особливості романтизму. У версії «Павани» Габрієля Форє, яку аранжував для гітари та струнного квартету Томас Кенігс і виконав квінтет Assord, можна спостерігати цікавий підхід до інтерпретації класичного твору. У цій версії відбувається композиторська переробка нотного тексту, скорочення твору, а також додавання контрапунктів та підголосків до основної мелодії, що формує новий шар виразності й дає змогу компенсувати відсутність дублювань мелодії, які характерні для оркестрової партитури. Ця інтерпретація підкреслює танцювальні жанрові витоки павани за допомогою фактури й темпоритму. Модифікації, що відбуваються з композицією, ілюструють надзвичайний художній потенціал твору.

Список бібліографічних посилань

- Вороновська, О. В., & Чи, С. (2023). Музично-виконавська інтерпретація як засіб формування художньо-аналітичних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва. *Науковий вісник Південноукраїнського університету імені К. Д. Ушинського. Педагогічні науки*, 3(144), 7–14. <https://doi.org/10.24195/2617-6688-2023-3-1>
- Кун, Ц. (2020). Музична інтерпретація як прояв творчого самовираження. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури й мистецтв*, 3, 250–254. <https://doi.org/10.32461/2226-3209.3.2020.220143>
- Москаленко, В. Г. (2013). *Лекції з музичної інтерпретації*. Національна музична академія України імені П. І. Чайковського.
- Ніколаєвська, Ю. В. (2020). *Музична комунікація як інтерпретативний феномен (на прикладі творчості ХХ – початку ХХІ століть)* [Дисертація доктора мистецтвознавства, Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського].
- Павана (паваніля). (2017). В В. Тимків & О. Подручна (Уклад.), *Словник музичних термінів* (с. 189). Видавець Вадим Карпенко.
- Тормахова, В. (2017). Особливості інтерпретації в поп-музиці. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство*, 1(36), 32–36.

- MagaMaghellaMago. (2011, July 23). *Gabriel Fauré – Pavane – op. 50* [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=IN-cY-f8Yqs>
- Toth, P. (2013, September 28). *Gabriel Fauré – Pavane (guitar & string quartet)* [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=pOXZy_41FWs

References

- Kong, Z. (2020). Muzychna interpretatsiia yak proiav tvorchoho samovyrazhennia [Musical interpretation as a manifestation of creative self-expression]. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald*, 3, 250–254. <https://doi.org/10.32461/2226-3209.3.2020.220143> [in Ukrainian].
- MagaMaghellaMago. (2011, July 23). *Gabriel Fauré – Pavane – op. 50* [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=IN-cY-f8Yqs> [in French].
- Moskalenko, V. H. (2013). *Lektsii z muzychnoi interpretatsii* [Lectures on musical interpretation]. Ukrainian National Tchaikovsky Academy of Music [in Ukrainian].
- Nikolaievska, Yu. V. (2020). *Muzychna komunikatsiia yak interpretatyvnyi fenomen (na prykladi tvorchosti XX – pochatku XXI stolit)* [Musical communication as an interpretive phenomenon (based on the creative work of the 20th – early 21st centuries)] [Doctoral Dissertation, Kharkiv I. P. Kotlyarevsky National University of Arts] [in Ukrainian].
- Pavana (pavanilia) [Pavana (pavanilla)]. (2017). In V. Tymkiv & O. Podruchna (Comps.), *Slovnnyk muzychnykh terminiv* [Dictionary of musical terms] (p. 189). Publisher Vadym Karpenko [in Ukrainian].
- Tormakhova, V. (2017). Osoblyvosti interpretatsii v pop-muzytsi [Features of interpretation in pop music]. *The Scientific Issues of Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University. Specialization: Art Studies*, 1(36), 32–36 [in Ukrainian].
- Toth, P. (2013, September 28). *Gabriel Fauré – Pavane (guitar & string quartet)* [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=pOXZy_41FWs [in French; in English].
- Voronovska, O. V., & Chi, X. (2023). Muzychno-vykonavska interpretatsiia yak zasib formuvannia khudozhno-analitychnykh umin maibutnykh uchyteliv muzychnoho mystetstva [Musical-performing interpretation as a means of forming artistic and analytical skills of future musical art teachers]. *Scientific Bulletin of South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky. Pedagogical Sciences*, 3(144), 7–14. <https://doi.org/10.24195/2617-6688-2023-3-1> [in Ukrainian].

INTERPRETATION OF GABRIEL FAURÉ'S PAVANE: COMPOSITIONAL AND PERFORMING ASPECTS

Victoriia Solohub^{1a}, Svitlana Hrynenko^{2b}, Olena Pikhtar^{3a}

¹PhD in Pedagogy, Associate Professor at the Department of Music and Choreography;

ORCID: 0000-0001-7346-7929; e-mail: victoriya12ds@gmail.com

²Doctor of Philosophy, Senior Lecturer at the Department of Musical Art;

ORCID: 0000-0003-2591-0054; e-mail: svitlanangm@gmail.com

³PhD in Pedagogy, Associate Professor, Head of the Department of Music and Choreography;

ORCID: 0000-0001-6292-3810; e-mail: pihtar@i.ua

^aSeparate subdivision "Mykolaiv Branch of Kyiv National University of Culture and Arts", Mykolaiv, Ukraine

^bMykolaiv Professional College of Culture and Arts, Mykolaiv, Ukraine

Abstract

Modern interpretations of Gabriel Fauré's *Pavane* demonstrate the artistic potential of the work. The variety of performances (from large orchestral and choral ensembles to chamber ensembles) shows the wide possibilities of the composition. The composer's and performer's versions of B. McFerrin's composition and performing versions reveal a tendency to preserve the author's text, despite the performance of the main melody by voice. The version for guitar and string quartet arranged by Thomas Koenigs and performed by the Accord Quintet, demonstrates a performing interpretation with the composer's reworking of the work. **The purpose of the research** is to reveal the expressive possibilities of Gabriel Fauré's *Pavane* and to characterise the specifics of his interpretation. **Research methodology.** The article uses the following methods: theoretical – in analysing the studies of domestic and foreign authors and available information sources; synthesis method – to establish the links between the elements identified during the analysis in order to establish a holistic concept and generalise the information obtained. **Scientific novelty.** For the first time in national scientific thought, the peculiarities of the performing and composer's interpretation of G. Fauré's *Pavane* are considered, and its expressive means and artistic potential are highlighted. **Conclusions.** Currently, there are many modern interpretations of G. Fauré's *Pavane*. These performing versions are adapted for different performing groups. The modifications that take place with the composition illustrate the extraordinary artistic potential of the work. Despite the changes in the performing cast, tempo and texture, the work has not lost its relevance and popularity in the present day. The components, that are most frequently changed, are tempo, arrangement, and textural and structural modifications.

Keywords: *Pavane*; Gabriel Fauré; interpretation; orchestra; choir; ensemble; piano; composer; vocal